

Střet zájmů z pohledu orgánů měst a obcí

JUDr. PhDr. Petr Kolář, Ph.D.

Praha, 2015

Střet zájmů - zákonná úprava

- **Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů**
  - účinnost od 1. ledna 2007
  - Zrušena dosavadní zákonná úprava - zákon č. 238/1992 Sb., o některých opatřeních souvisejících s ochranou veřejného zájmu a o neslučitelnosti některých funkcí (zákon o střetu zájmů).
  - dosud 6 novel zákona (nejvýznamnější č. 216/2008 Sb.)
  - vyhláška MS č. 578/2006 Sb., kterou se stanoví struktura a formát formuláře pro podávání oznámení podle zákona o střetu zájmů
- **Aktuální návrh změny zákona o střetu zájmů**
  - předkladatel - Úřad vlády - předseda Legislativní rady vlády
  - do 13.3.2015 – meziresortní připomínkové řízení

Zákon o střetu zájmů

osobní působnost

---

1. ústavní funkce

- poslanec, senátor, člen vlády nebo předseda jiného ÚOSS

2. veřejní funkcionáři - celostátní úroveň

- předseda a inspektoři ÚOOÚ, předseda Úřadu pro techn. normalizaci, předseda ERÚ, člen Rady ČTÚ, člen bankovní rady ČNB, vedení NKÚ, ombudsman a jeho zástupce, člen RRTV

3. veřejní funkcionáři - krajská a obecní územní samospráva

- uvolnění členové zastupitelstev, neuvolnění členové rady kraje nebo obce

4. další veřejní funkcionáři

- vedoucí zaměstnanci - funkční nebo osobní vymezení (§ 2 odst. 2, 3) příkazci finančních operací, zadavatelé veřejných zakázek; rozhodují ve správním řízení, vedou trestní stíhání

Zákon o střetu zájmů

osobní působnost v rámci obecní samosprávy

---

1. Volení členové orgánů obcí

- všichni uvolnění členové zastupitelstva
- neuvolnění starostové, místostarostové a radní

2. Vedoucí úředníci městských a obecních úřadů podílející se na výkonu správních činností

- funkční vymezení (§ 2 odst. 3)
  - příkazci finančních operací (nad 250.000,- Kč), nebo
  - podílí se na zadávání veřejných zakázek, nebo
  - rozhodují ve správním řízení (vyjmuto blokové řízení)

3. Vedoucí zaměstnanci příspěvkových organizací zřizovaných obcí

- vyjmuty školy a školská zařízení
- nikoliv organizační složky nebo obchodní společnosti

Definice střetu zájmů - § 3

- „Dojde-li ke střetu veřejného zájmu se zájmem osobním, **nesmí veřejný funkcionář upřednostňovat svůj osobní zájem před zájmy, které je jako veřejný funkcionář povinen prosazovat a hájit.**“
- definice osobního zájmu:
  - osobní výhoda
  - zamezení vzniku případného snížení osobního prospěchu
- absence definice veřejného zájmu
- vazba na mandát (slib) nebo na zvláštní právní úpravu (OZž, OSŘ, SpDP, SpŘ)
- Nově navrženo: „Veřejný funkcionář je **povinen zdržet se každého jednání, které by mohlo vést ke střetu veřejného zájmu se zájmem osobním, nebo takové jednání, bylo-li již započato, ukončit bez zbytečného odkladu poté, co se stal veřejným funkcionářem.**“

Způsoby ohrožení veřejného zájmu

demonstrativní výčet - § 3 odst. 2

---

1. Využití postavení, pravomocí, informací k získání prospěchu

- vyloučeno plnění ze zákona (236/1995 Sb.)
- prospěch pekuniární povahy nebo jakýkoliv jiný
- prospěch směřující vůči jakékoliv osobě

2. Odvolávání na svoji funkci

- souvislost s osobními zájmy, zejména s povoláním, zaměstnáním nebo podnikáním
- analogia legis - prospěch jiných osob

3. Úplatný souhlas s užitím jména ke komerčním účelům

- § 1 odst. 2 zákona č. 40/1995, o regulaci reklamy

Omezení některých činností - § 4

- týká se pouze členů vlády a předsedů nebo členů dalších celostátních orgánů (písm. c) až i))
- **netýká se poslanců, senátorů, starostů, místostarostů nebo radních, atd.**
  - i ti však musejí podávat oznámení o činnostech dle § 9
- obsah zákazu:
  - zákaz podnikání a jiné výdělečné činnosti
  - zákaz výkonu funkce statutárního orgánu podnikající PO
  - zákaz dalšího pracovního nebo služebního vztahu
- generální licence
  - správa vlastního majetku, činnost vědecká, pedagogická, publicistická, literární, umělecká, sportovní - nikoliv však podnikání
- ukončení bez zbytečného odkladu - lhůta 30 dnů
- nedotýká se zvláštních předpisů - např. výpovědní lhůta

Neslučitelnost výkonu funkcí

§ 5 ZStřZ a § 5 odst. 2, 3 ZVZO

- **Poslanci a senátoři**

- zákaz pracovněprávního nebo služebního vztahu k ČR (ministerstva, soudy, StZ, bezpečnostní sbory apod.)

- **Zastupitelé obce** - neslučitelnost při kumulaci dvou zákonných podmínek:

1. zaměstnanec obce zařazený do:

- obecního úřadu této obce (nebo magistrátu u členěných statutárních měst), nebo
- pověřeného obecního, krajského nebo finančního úřadu

2. neslučitelnost nastane pouze za podmínky, že:

- zaměstnanec vykonává přímo státní správu vztahující se k územní působnosti příslušné obce, nebo
- jde o zaměstnance jmenovaného starostou, hejtmánem nebo radou kraje nebo obce

- *Slučitelné tedy jsou např.: zaměstnanec obce vykonávající pomocné, technické práce, strážník městské policie nebo policista PCŘ, celník, hasič, ředitel nebo učitel školské příspěvkové organizace*

Odměna za členství v orgánech podnikajících právnických osob - § 5

- **Poslanci nebo senátorovi**, který zastupuje stát (...)
- **Uvolněnému zastupiteli** který **zastupuje** kraj nebo obec v řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánech **podnikající právnické osoby**, pokud v ní kraj nebo obec má **podíl** nebo hlasovací práva, **nenáleží za tuto činnost odměna.**
- **Návrh: rozšíření zákazu i pro neuvolněné zastupitele**
- Všichni jsou ale plně odpovědní péčí řádného hospodáře (§ 159 NOZ)

Omezení činností po skončení výkonu veřejné funkce - § 6

- na obcích se týká uvolněných zastupitelů a vedoucích zaměstnanců obce nebo příspěvkové organizace
- obdoba konkurenční doložky
- není rozhodující způsob zániku funkce
- zákaz společenství, účasti v orgánech a zaměstnaneckého vztahu po dobu 1 roku
- pouze podnikající PO (nebo zaměstnavatel)
- úspěšná nadlimitní veřejná zakázka v uplynulých třech letech
- veřejný funkcionář musel o veřejné zakázce rozhodovat
- **návrh: rozšíření zákazu i na koncerny a jiné ovládané osoby**

Oznámení o osobním zájmu - § 8

- vztahuje se pouze na členy kolektivních orgánů (zastupitelstvo, rada)
  - nikoliv na poradní orgány orgánů obcí a krajů
- povinnost oznámit svůj poměr k projednávané věci, pakliže
  - a. vystoupí v rozpravě (tajemníci a ředitelé úřadů), nebo
  - b. předloží návrh, nebo
  - c. je oprávněn hlasovat
- vzhledem k výsledku projednávané věci by mohla vzniknout osobní výhoda nebo újma nebo jiný osobní zájem
- neplatí, jde-li o prospěch nebo zájem obecně zřejmý
- oznámení **pouze ústně** - vždy do zápisu (*před novelou bylo možno i písemně*)
- dřívější kolize s § 83 odst. 2 zákona o obcích (možnost vyloučení z hlasování)
- *Dnešní znění: Člen zastupitelstva obce, u něhož skutečnosti nasvědčují, že by jeho podíl na projednávání a rozhodování určité záležitosti v orgánech obce mohl znamenat výhodu nebo škodu pro něj samotného nebo osobu blízkou, pro fyzickou nebo právnickou osobu, kterou zastupuje na základě zákona nebo plné moci (střet zájmů), je povinen sdělit tuto skutečnost **před zahájením jednání orgánu obce, který má danou záležitost projednávat.***

Oznámení o činnostech - § 9

- Týká se těch veřejných funkcionářů, jimž není zákonem činnost zakázána
- Oznamuje se:
  - podnikání nebo OSVČ (předmět, způsob, místo)
  - společenství nebo členství v podnikající PO (firma, sídlo)
  - členství ve statutárních, řídicích, dozorčích a kontrolních orgánech
  - pracovněprávní vztah nebo služební poměr
- uvádí se pouze údaje o skutečnostech majících vztah k době výkonu veřejné funkce (nikoliv ukončené činnosti před započítáním výkonu veřejné funkce)
- odevzdat evidenčnímu orgánu do 30. června následujícího roku
- nebo do 30-ti dnů po skončení veřejné funkce

Oznámení o majetku - § 10

platná zákonná úprava

- týká se všech veřejných funkcionářů
- vlastnictví výlučné nebo podílové nebo SJM
- přiznává se majetek nabytý za dobu výkonu veřejné funkce
- věcný rozsah:
  - nemovitosti a jiná věcná práva (cena a způsob nabytí, vklad do KN)
  - rozhodující je cena nabytí, nikoliv cena nemovitosti dle zákona č. 151/1997 Sb.
  - movité věci a jiné majetkové hodnoty v souhrnu nad 500.000,- Kč/rok (započítávají se jen věci nad 25.000,- Kč) - pouze způsob nabytí
  - cenné papíry (50.000,- Kč od jednoho emitenta nebo 100.000,- Kč od více emitentů) včetně práv k nim - rozhodující je kupní cena
  - podíl v obchodní společnosti (50.000,- Kč v jedné nebo 100.000,- Kč ve více)
- odevzdat evidenčnímu orgánu do 30. června nebo do 30-ti dnů po skončení

Oznámení o majetku - § 10

navrhovaná zákonná úprava

- týká se všech veřejných funkcionářů
- vlastnictví výlučné nebo podílové nebo SJM
- přiznává se jednak **majetek nabytý před zahájením výkonu veřejné funkce** a jednak majetek nabytý za dobu výkonu veřejné funkce
- věcný rozsah:
  - nemovitosti a jiná věcná práva (cena, způsob a datum nabytí, vklad do KN)
  - movité věci a jiné majetkové hodnoty v souhrnu nad 250.000,- Kč/rok (započítávají se jen věci nad 25.000,- Kč) - způsob a datum nabytí
  - cenné papíry (50.000,- Kč od jednoho emitenta nebo 100.000,- Kč od více emitentů) včetně práv k nim - rozhodující je kupní cena
  - podíl v obchodní společnosti (50.000,- Kč v jedné nebo 100.000,- Kč ve více)
- odevzdat evidenčnímu orgánu do 30. června nebo do 30-ti dnů po skončení

Oznámení o příjmech, darech a závazcích - § 11

- týká se všech veřejných funkcionářů
- **jakékoliv peněžité příjmy nebo majetkové výhody**
- demonstrativní výčet:
  - dary (nikoliv ty, které se uvádějí v oznámení o majetku)
  - odměny, příjmy z podnikání, dividendy
- souhrnná výše vyšší než 100.000,- Kč (započítávají se jen příjmy nad 10.000,- Kč; **nově nad 300,-**)
- nezapočítává se plat veřejného funkcionáře
- zákaz přijímání darů - úprava ve zvláštních předpisech:
  - § 303, odst. 2 ZPr, § 16, odst. 1 ÚřÚzSamC, § 61 odst. 1 SlužZ
- **nesplacené závazky v souhrnu nad 100.000,- Kč**
- odevzdat evidenčnímu orgánu do 30. června nebo do 30-ti dnů po skončení veřejné funkce

Způsob podávání oznámení

- rozhodující je doba výkonu veřejné funkce
  - účinnost zákona (IV. ÚS 215/94 - zákaz retroaktivity)
- zákonná povinnost k 30. červnu následujícího roku, resp. 30 dnů při ukončení výkonu veřejné funkce (není rozhodující způsob a důvod ukončení)
- oznámení se odevzdává za předchozí kalendářní rok
- písemná podoba
  - listinná nebo elektronická se zaručeným ověřeným podpisem
  - nově: pouze elektronicky do databáze
- evidenční orgán – pouze kontrola úplnosti údajů
  - nově: evidenční orgán porovnává údaje uvedené v registru s údaji uvedenými v jiných informačních systémech

Vedení registru oznámení

- Registr oznámení = soubor dokladů podávaných VF + podané žádosti
- **Nově: Zřizuje se registr jako veřejně přístupný informační systém veřejné správy, který vede MS**
- pouze náležitosti stanovené zákonem (formulář) - žádné přílohy osvědčující pravost
- evidenční orgán údaje vede po dobu 5 let od dne skončení veřejné funkce (resp. od podání žádosti)
  - archivační povinnosti dle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě
- **Žádost o informace z registru**
  - každý (FO i PO) na základě písemné žádosti (listinná nebo elektronická forma)
  - žádost lze podat: osobně prostřednictvím pošty, do el. podatelny
  - identifikace subjektu, požadavku a předmět dotazu + datum a čas poskytnutí informace
  - Právo bezplatně nahlížet, opisy, výpisy
- *Nově: Obec umožní prostřednictvím veřejné datové sítě nahlédnout do registru žadatelé, který od evidenčního orgánu obdržel uživatelské jméno a přístupové heslo do registru. Obec pořídí výstup z registru na náklady žadatele; pro stanovení výše úhrady se použije ustanovení zákona o svobodném přístupu k informacím. Výstupy z registru se neověřují a tyto dokumenty nemají charakter veřejných listin.*

Vedení registru oznámení II.

- evidenční orgány
  - dnes: pro obecní úroveň tajemník a tam kde není starosta
  - nově: Ministerstvo spravedlnosti v rámci vedení veřejného informačního systému
    - *„evidenční orgán je povinen vést registr tak, aby v něm bylo možné vyhledávat podle jmen veřejných funkcionářů, podle subjektů, ve kterých veřejní funkcionáři působí, podle vykonávané funkce a podle období, za něž bylo oznámení podáno.“*
    - *místně příslušný správce daně porovnává údaje uvedené v oznámeních (...) s údaji, které jsou uvedeny v daňových přiznáních veřejného funkcionáře.*

Deliktní odpovědnost veřejných funkcionářů

- skutkové podstaty:
  - nepodání oznámení o osobním zájmu
  - nedodržení ani dodatečných lhůt k podání oznámení
  - zjevně nepřesné, neúplné nebo nepravdivé údaje
  - vykonával neslučitelnou funkci
  - nově: pobíral odměnu v rozporu se zákonem
- projednává v přenesené působnosti úřad ORP
  - lze uložit pokutu až 50.000,- Kč
  - nově: lze uložit pokutu od 1.000,- do 250.000,- Kč

Deliktní odpovědnost dalších fyzických a právnických osob

- skutkové podstaty:
  - používá nebo dále zpracovává údaje vedené v registru k jinému účelu než ke zjištění případného střetu zájmů
  - poruší povinnost mlčenlivosti podle o skutečnostech, o nichž se dozvěděl z údajů evidovaných v registru
  - neoprávněně sdělí třetí osobě uživatelské jméno a přístupové heslo k nahlížení do registru
- účelové hledisko - použití a další zpracování údajů z registru jen pro účely zjištění střetu zájmů (zákon č. 101/2000 Sb.)
- další zveřejnění údajů - jen poslanci, senátoři, členové vlády a uvolnění zastupitelé
  - § 13 odst. 5 zákona
- projednává UOOU
  - lze uložit pokutu až 50.000,- Kč
  - nově: lze uložit pokutu od 1.000,- do 250.000,- Kč

Děkuji za pozornost !

---

petr.kolar@vsci.cz